

Modern Greek A: literature – Standard level – Paper 1
Grec Moderne A : littérature – Niveau moyen – Épreuve 1
Griego Moderno A: literatura – Nivel medio – Prueba 1

Wednesday 10 May 2017 (afternoon)

Mercredi 10 mai 2017 (après-midi)

Miércoles 10 de mayo de 2017 (tarde)

1 hour 30 minutes / 1 heure 30 minutes / 1 hora 30 minutos

Instructions to candidates

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a guided literary analysis on one passage only. In your answer you must address both of the guiding questions provided.
- The maximum mark for this examination paper is **[20 marks]**.

Instructions destinées aux candidats

- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- Rédigez une analyse littéraire dirigée d'un seul des passages. Les deux questions d'orientation fournies doivent être traitées dans votre réponse.
- Le nombre maximum de points pour cette épreuve d'examen est de **[20 points]**.

Instrucciones para los alumnos

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un análisis literario guiado sobre un solo pasaje. Debe abordar las dos preguntas de orientación en su respuesta.
- La puntuación máxima para esta prueba de examen es **[20 puntos]**.

Με οδηγό τις ερωτήσεις που δίνονται, γράψτε μια λογοτεχνική ανάλυση ενός μόνο κειμένου. Η ανάλυσή σας πρέπει να συμπεριλαμβάνει απάντηση και στις δύο ερωτήσεις που δίνονται στο τέλος.

1.

Κίνησα να βρω το Νικόλα σε μια ζέστη υποφερτή, και θέα ανυπόφορη από τα άσχημα κτίρια, τις ακατάστατες ταμπέλες. Πώς κατάφεραν και βεντούζωσαν σα στρειδάτσα και μαλούπα¹ πάνω στη φωτογενή πόλη του 19ου αιώνα; Τρομακτική υπενθύμιση της αδράνειας, της απουσίας προόδου.

5 Ξαναγύρισε ο νους μου στην Πηνελόπη. Πιο χρήσιμο θα ήταν να γκρέμιζε παρά να αναπαλαιώνει. Αλήθεια, συνέχιζε, ήταν εδώ, είχε γεράσει, είχε παιδιά κι εγγόνια; Ζούσε; Ζήτησα τηλεφωνικό κατάλογο σ' ένα καφενείο, με κοίταξαν απορημένοι: από ποιον αιώνα ερχόμουν; Ένας τριαντάρης, μουστακαλής, για ιδιοκτήτη τον έκοψα, διέκοψε το τηλεφώνημά του, πρότεινε να ψάξει στο ίντερνετ. Στο λάπτοπ πίσω από το ψυγείο, που έπαιζε τη μουσική, δέσποζε η
10 εικόνα ενός θηριώδους φουσκωτού, αραγμένου σε έρημο κόλπο με σκουπίδια. Προφασίστηκε ότι έψαχνα για μια αρχιτεκτόνισσα που μου είχαν συστήσει, και χωρίς πολλά, να τη με το πατρικό της όνομα, διεύθυνση, τηλέφωνο. Τα αντέγραψα κι έφυγα.

Περπάτησα κανένα χιλιόμετρο ακόμα, αβέβαιος αν θα συνεχίσω την αναζήτηση, φοβόμουν την αντίδρασή της, μπορεί να μη με είχε συγχωρήσει, μπορεί και να με είχε
15 λησμονήσει. Κόντευα στο Δημαρχείο, η κίνηση πύκνωνε, όταν συνέβη το αναπάντεχο: την είδα μπροστά μου. Σα χθες: στενό τζην, καλλίπυγος², [...] σαν το άγαλμα της Αφροδίτης, τα μαλλιά όπως παλιά, μέχρι τη μέση, ξανθά, μεταξένια, και μια τσάντα, παράταιρα μεγάλη για το μικρό σώμα της. Αργότερα πρόσεξα πως τα μάτια της, πίσω από τα μεγάλα σκούρα γυαλιά, ήταν αυτό που άλλαξε. Τα θυμόμουν λαμπερά, ανοιχτά, να σε κοιτούν με θέρμη, υγρά, και τώρα
20 είχαν γίνει πιο σχιστά, καστανά, απέφευγαν την επαφή.

Έχασα μεμιάς την ψυχραιμία μου, ευτυχώς δεν με είχε δει και συνέχιζε τον δρόμο της για την πλατεία. Ακολούθησα, τρέχοντας σενάρια στο μυαλό, χωρίς αποτέλεσμα. Βάδιζε με γρήγορα κοφτά βήματα, ήταν και ψηλά τα τακούνια, το ίδιο νεύρο όπως παλιά, και φοβήθηκα μην την χάσω ή φανώ σαν παρανοϊκός που την καταδιώκει.

25 – Πηνελόπη!
Σταμάτησε αλλά δεν γύρισε, ίσως αναγνώρισε τη φωνή μου. Την πρόφτασα.
– Δεν το πιστεύω (βαθειά ανάσα), μετά από τόσα χρόνια δεν πέρασε μέρα από πάνω σου. Δεν χαμογέλασε κολακευμένη, μάλλον απαξιωτικά για το κοινότοπο σχόλιο, με κοιτούσε ψυχρά, τόσο που παρ' ολίγο να χαιρετίσω και να φύγω ντροπιασμένος, σα να έκανα λάθος.
30 Συγκρατήθηκα. Στα γρήγορα αράδιασα το πώς βρέθηκα στο νησί και μπροστά της.

– Θες να τα πούμε κάπου; Αργότερα;
Διστακτική και ξυνη, είχε κάποιες υποχρεώσεις, ύστερα δέχτηκε να μου στείλει μήνυμα στο κινητό, εάν τα καταφέρει να βρει χρόνο. Το δικό της κινητό δεν το έδωσε.

35 Ως το βράδυ δεν είχαν φτάσει τα ανταλλακτικά, ούτε μήνυμα στο κινητό. Καθόμουν στο καρνάγιο³ από νωρίς το απόγευμα, για ν' αποφύγω τη φασαρία της πιτσιρικαρίας στο παραλιάκι. Είχαν μαζευτεί αγόρια και κορίτσια, μετά το σχόλασμα, και φώναζαν και γελούσαν σαν να μην υπάρχει αύριο. Η μουσική από τα μεγάφωνα, που μόνη της ήταν πολιτισμένη και χαλαρωτική, συνδυασμένη με την εφηβεία σε οίστρο, δεν σε άφηνε να απολαύσεις την προσωπική ερωτική αγωνία σου.

40 Στο καφενείο του καρνάγιου, η φασαρία ήταν τουλάχιστον πιο διασκεδαστική. Άκουγες από τα μεγάφωνα τη σχολική γιορτή από το Δημοτικό απέναντι. Εάν ήταν εκεί η Πηνελόπη, θα ευχαριστιόταν πολύ. Τρελλαινόταν για παιδιά, φωτιζόταν όποτε έβλεπε ένα πιτσιρίκι, του έπιανε κουβέντα σοβαρή, όχι εκείνα τα σαχλά, προσπαθούσε να γίνουν φίλοι, μετά ερχόταν και μου επαναλάμβανε ολόκληρους τους διαλόγους.

- 45 Άκουσα πολλά τραγουδάκια, απαγγελίες, μεταμοντέρνους πανηγυρικούς, ένα ανακάτεμα πατρίδας, Ελύτη και οικολογίας. Ήταν τόσο άτεχνο το μπερδεμα, να μην πετάμε σκουπίδια στις ακτές, που πρέπει να τις προστατέψουμε από τους εχθρούς της πατρίδας, η οποία άλλωστε αποτελείται από μια ελιά, ένα αμπέλι κι ένα καράβι. Το καράβι το είχα δει να το μεταφέρουν νωρίτερα κι ήταν υπέροχο. Ένα μοντέλο, περίπου ένα μέτρο μήκος, μισό κανονικό
- 50 καΐκι, καρφωμένο σε ταμπλά, με τις μπογιές του και τα λούστρα του, σκαρωμένο από τους караβομαραγκούς, ειδικά για την περίπτωση. Εάν ήμουν μαθητής, δεν νομίζω να είχα μάτια για την ελιά και το αμπέλι, ας τα έπαιρναν οι εχθροί μας. Αλλά το καϊκάκι ήταν μια κούκλα, σταμάτησαν τα αυτοκίνητα στον δρόμο, για να τον διασχίσει.
- 55 Γιατί το σκάρωσαν αυτοί οι άνθρωποι και το χάρισαν με απλοχεριά να το χαζέψουν τα παιδάκια, κι ύστερα να μπει σε κανένα γραφείο να σκονίζεται, για να μην το κλέψουν ή το χαλάσουν; Ήταν ένα δόλωμα για να περάσουν απέναντι και να ονειρευτούν μια ζωή στο καρνάγιο, να γίνουν συνεχιστές στην παράδοση που σβύνει; Μπορούσε αυτό το υπόδειγμα μαστοριάς, τέχνης και πειθαρχίας σε αυστηρούς κανόνες να εμπνεύσει ένα σημερινό παιδάκι;

Φαίδων Ταμβακάκης, *Η αναπαλαίωση* (2015)

- (α) Εξετάστε πώς οι κεντρικές εικόνες του αποσπάσματος συμβάλλουν στην κατανόηση των βασικών θεμάτων και της σημασίας του.
- (β) Συζητήστε πώς «ποικίλες τεχνικές» του αποσπάσματος χρησιμοποιούνται για να παρουσιάσουν τις βασικές ιδέες.

¹ στρειδάτσα και μαλούπα: τα φύκια και μικρά όστρακα (καμιά φορά μύδια), που μαζεύονται στα ύφαλα των πλοίων και προκαλούν ελάττωση της ταχύτητας

² καλλίπυγος: με ωραία οπίσθια

³ καρνάγιο: δημώδης όρος της κοινής ναυτικής γλώσσας, ενετικής προέλευσης. Αναφέρεται σε τμήμα του λιμανιού που, λόγω της ομαλής κλίσης του, επιτρέπει την ανέλκυση και καθέλκυση μικρών σκαφών, περισσότερο ξύλινων, προκειμένου να υποστούν επισκευές.

2.

Μεταξοσκώληκες

- Το πασχαλινό τραπέζι στην αυλή
(ασπρόμαυρο φωτογραφικό στιγμιότυπο)
και το απλωμένο λευκό τραπεζομάντηλο
στον κήπο των πριγκίπων, όπου η συνοχή και η άλλη–
5 λουχία των νοημάτων δανείζονταν κάτι από
τη διαφάνεια των παιδικών μας ονείρων
και τους δισταγμούς των εφηβικών μας πόθων
(ανίδεοι ακόμα από θάνατο)
τότε που η προδοσία δεν κρατούσε περισσότερο από
10 τη στυφή γεύση στα χείλη
από φιλί ή δάγκωμα
- κι έπειτα γίναμε εμείς μεταξοσκώληκες
τυλιγμένοι σε κουκούλια
(να πουλήσουμε το τομάρι μας ακριβά)
15 και έγινε το πασχαλινό τραπέζι στην αυλή
και το απλωμένο λευκό τραπεζομάντηλο
κλιπάκι δέκα λεπτών και τριάντα δύο δευτερολέπτων στον υπολογιστή
που όσες φορές κι αν πατήσω το *repeat*
δεν χωρά τίποτα από την συνοχή και την άλλη–
20 λουχία των νοημάτων
στον κήπο των πριγκίπων, που έχει δυο χρόνια τώρα που μπαζώθηκε
κι έγινε ωραιότατη, πολύχρωμη, εξάωροφη πολυκατοικία.

Χάρης Μιχαλόπουλος, *Δεν έρχονται*, Μανδραγόρα (2015)

- (α) Εξετάστε το πώς παρουσιάζονται οι κεντρικές μεταφορές του ποιήματος και πώς αυτές συμβάλλουν στην κατανόησή του.
- (β) Εξετάστε το πώς οι λογοτεχνικές τεχνικές που χρησιμοποιούνται (για παράδειγμα η αντίθεση, οι παρενθέσεις, οι επαναλήψεις κλπ) παρουσιάζουν τις βασικές ιδέες του ποιήματος και με ποιο αποτέλεσμα.